

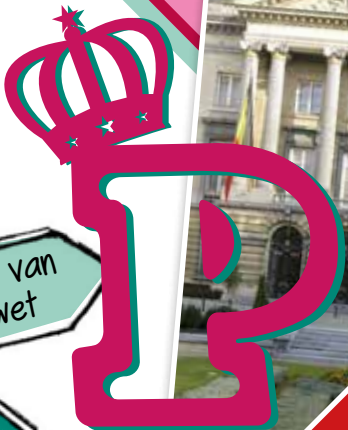
WET-WIJZER

De weg van
een wet

Natieplein

WET-
STRAAT

Federaal
Parlement

Senaat

Kamer van
volksvertegen-
woordigers

Een parlement maakt
wetten en controleert
de regering in naam
van de bevolking

Welkom !

Je kent het Koninklijk Paleis en misschien het Justitiepaleis,
maar ken je ook het **Paleis der Natie**?

Daar huizen de **Senaat** en de **Kamer van volksvertegenwoordigers**.
Deze *wetgevende kamers* vormen samen het Federaal Parlement.

De Natie zijn wij allen samen, dus is het Paleis der Natie ook jouw paleis!

België is
een democratie

DE ORGANISATIE VAN ONS LAND

Alle meerderjarige Belgen beslissen mee over het bestuur van het land. Dat is *democratie*. Het is echter niet handig om met miljoenen mensen samen te *debatteren* en afspraken te maken.

Daarom *kiezen* we onze *vertegenwoordigers*. Die vergaderen en beslissen in onze naam in het parlement. Omdat de burgers vertegenwoordigd worden door parlementsleden, is België een *parlementaire democratie*.

De Grondwet waarborgt onze basisrechten

De *Grondwet* is de basiswet van een land. Daarin staan de belangrijkste rechten van de burgers en de basisregels die de samenleving organiseren. Zo vind je in onze Grondwet bijvoorbeeld bepalingen die je ook in het Kinderrechtenverdrag en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens terugvindt. In onze Grondwet wordt ook duidelijk vermeld dat de gelijkheid van mannen en vrouwen gewaarborgd is, dat er vrijheid is van pers, van godsdienst en onderwijs, van vereniging en vergadering... De Grondwet bepaalt ook de structuur van België.

Democratie
komt van het Oudgrieks
“demos” (volk) en
“kratein” (heersen).

Keurig afgebakend staat netjes

Beeld je in dat één persoon in een land zelf de wetten maakt, ook zegt hoe je de wet moet toepassen én dan zelf de overtreders straft. Dan heeft die ene persoon de totale macht.

Om dat te vermijden, is de macht in een democratie keurig verdeeld en gescheiden.

De *scheiding der machten* betekent dat een land een opsplitsing maakt tussen

- de **wetgevende** macht, die de wetten maakt (de Kamer van volksvertegenwoordigers, de Senaat en de Koning)
- de **uitvoerende** macht, die zorgt voor de toepassing van de wetten (de Koning en de regering)
- de **rechterlijke** macht, die zorgt voor de bestraffing van misdrijven en de oplossing van geschillen. De wetgeven- de en de uitvoerende macht mogen zich niet bemoeien met de beslissingen van rechters.

De 3 machten:
de wetgevende macht
de uitvoerende macht
de rechterlijke macht

Verskillende
bestuursniveaus -
met de Europese Unie
aan de top

Samen met zijn buurlanden (Nederland, West-Duitsland, Luxemburg, Frankrijk) en Italië legde België na de Tweede Wereldoorlog de basis voor de Europese eenmaking. De belofte tot samenwerking tussen 6 landen groeide uit tot een heuse Unie met 28 landen, met een eigen rechtstreeks verkozen parlement, een eigen regering (de Europese Commissie), eigen rechtbanken, een munt (voor de landen van de eurozone), ...

De Europese wetgeving geldt in alle lidstaten en heeft voorrang op de eigen wetten van de lidstaten.

Op 30 jaar tijd,
tussen 1914 en 1918
en tussen 1939 en 1945,
werd Europa tweemaal
verwoest door wereldoorlogen.

Door een nauwe
samenwerking tussen
de landen wilden de bedenkers
van het eengemaakte Europa
dit in de toekomst vermijden.

België is een federale staat

België is een federale staat die bestaat uit **3 Gemeenschappen** (de Vlaamse, de Franse en de Duitstalige) en

3 Gewesten (het Vlaams, het Waals en het Brussels).

Deze deelstaten hebben eigen bevoegdheden, waarover ze helemaal zelf beslissen. Een land met wetten die gelden per deelstaat en met wetten die gelden voor het hele land is een federaal land.

3 Gemeenschappen:

- ◆ de Vlaamse Gemeenschap
- ◆ de Franse Gemeenschap
- ◆ de Duitstalige Gemeenschap

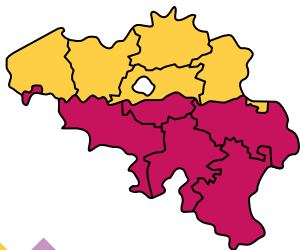
3 Gewesten:

- ◆ het Vlaams Gewest
- ◆ het Waals Gewest
- ◆ het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Bestuursniveaus

Europa
Federaal België, 3 Gemeenschappen, 3 Gewesten
10 provincies*
589 gemeenten

Op **federaal** niveau wordt beslist voor heel België, m.n. over de Grondwet en wetten over o.m. de ziekteverzekering, de pensioenen, defensie, justitie, politie, ...

De **Gemeenschappen** beslissen vooral over wat betrekking heeft op de inwoners zelf en hun taal. Zo zijn zij bevoegd voor cultuur, taalgebruik, onderwijs, media, jeugd- en ouderenzorg, ...

De **Gewesten** beslissen over wat gebonden is aan het grondgebied. Zij zijn bevoegd voor milieu, economie, werkgelegenheid, openbaar vervoer, ...

De **provincies*** en **gemeenten** zijn de laagste bestuursniveaus en staan onder de controle van de Gewesten. Provincies promoten toerisme en culturele activiteiten, organiseren soms onderwijs of hulp aan armen, ... Gemeenten staan het dichtst bij de burger. Ze organiseren ook onderwijs of speelpleinen, bouwen sportcentra, onderhouden de gemeentelijke wegen, ...

** Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest maakt geen deel uit van een provincie.*

Hoe word je parlementslicd?

De Kamer van volksvertegenwoordigers

De Kamer telt
150 volksvertegenwoordigers
of kamerleden. Zij zijn **recht-
streeks** door de
bevolking **verkozen**, per
provincie of in het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest.

De Senaat

In de Senaat zetelen
60 senatoren.

- 50 **senatoren** worden door de deelstaatsparlementen aangewezen. Deze deelstaatsenatoren zijn door de bevolking in hun Gemeenschap of Gewest tot parlementslicd verkozen en zetelen daarnaast ook in de Senaat.
- Deze 50 senatoren kiezen (coöpteren) 10 **gecoöpteerde senatoren** (6 Nederlandstaligen en 4 Franstaligen).

29 Nederlandstaligen (aangewezen door het Vlaams Parlement uit het Vlaams Parlement of uit de Nederlandse taalgroep van het Brussels Parlement)
20 Franstaligen (10 aangewezen door het Parlement van de Franse Gemeenschap, 8 door het Waals Parlement, 2 door de Franse taalgroep van het Brussels Parlement)
1 Duitstalige aangewezen door het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap

De federale regering

Na de federale verkiezingen wijst de Koning iemand aan die met verschillende partijen onderhandelt over een regeerprogramma om het land te besturen. De partijen die het hierover eens zijn, vormen samen een regering. De regering moet kunnen rekenen op de steun van de meerderheid van de kamerleden.

Daarom worden de partijen die de regering vormen ook de *meerderheid* genoemd. De andere partijen vormen de *oppositie*.

De Koning en de regering (ministers en staatssecretarissen) zorgen voor de uitvoering van de wetten die de parlementsleden aannemen. Ze zijn dus de *uitvoerende macht*. Kamerleden controleren of de regering goed haar werk doet.

De Koning en de regering kunnen ook zelf een tekst opstellen en zo aan het parlement vragen om nieuwe wetten te maken of wetten te veranderen.

Senaat en Kamer van volks- vertegenwoordigers

De Senaat en de Kamer van volksvertegenwoordigers zijn twee heel verschillende assemblees die nauw samenwerken en elkaar aanvullen. In de Kamer zetelen de rechtstreeks verkozenen die de burgers vertegenwoordigen. In de Senaat zetelen de verkozenen die de deelstaten vertegenwoordigen.

Op federaal niveau maken de Senaat en de Kamer wetten en vormen ze dus de *wetgevende macht*, samen met de Koning. De Koning moet immers de wetten ondertekenen. Voor de belangrijkste wetten (zoals de *Grondwet* en wetten die de organisatie van de Staat regelen) moeten de Senaat en de Kamer akkoord gaan over precies dezelfde wettekst.

De Kamer maakt de meeste andere wetten, controleert de regering en keurt de begroting goed.

De Senaat is de assemblee van de deelstaten. De deelstaten hebben via hun senatoren een zeg in het federale beleid. De Senaat stelt informatieverslagen op over onderwerpen waar de federale bevoegdheden en die van de deelstaten elkaar raken. Hij bemiddelt ook bij conflicten tussen de parlementen in België. Via hun senatoren kunnen de deelstaatarlementen ook deelnemen aan internationale parlementaire vergaderingen.

In de Kamer nemen alle
burgers via hun volksver-
tegenwoordigers deel aan het
federale beleid.

In de Senaat nemen de
deelstaten deel aan
het federale beleid.

Rood is de kleur
van de Senaat.

DE WEG VAN
EEN WET

Groen is de kleur
van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Van idee tot wet

Het belang van goede wetten

Wetten regelen ons leven in de maatschappij en de organisatie van onze samenleving.

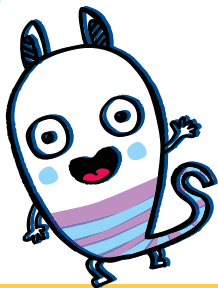
De mensen die de wetten maken, moeten dus heel goed weten wat nodig is in onze maatschappij. Daarom houden de parlementsleden voeling met de samenleving: ze leggen overal hun oor te luisteren, ze spreken met burgers en met organisaties over de noden van hun leden en ze volgen aandachtig de media.

De eerste aanzet

Om een wet te maken, kan een parlementslicd of de regering een tekst indienen bij het parlement met de vraag om die tekst te bespreken. Zo'n tekst heet *wetsvoorstel* of *wetsontwerp*.

Eens de parlementsleden beslist hebben een tekst te bespreken (of om de tekst "in overweging te nemen"), wordt hij naar de bevoegde commissie gestuurd.

Een wetsvoorstel
komt van een parlementslicd;
een wetsontwerp
komt van de regering.

Hier kunnen senatoren tussen de vergaderingen
door even overleggen.

Leeszaal van de Kamer van
volksvertegenwoordigers.

Leeszaal van de Senaat.

In de meeste commissiezaal staan de banken zo opgesteld, dat de leden elkaar zien, om het samenwerken te vergemakkelijken.

Een commissiezaal in de **Senaat** en een commissiezaal in de **Kamer** van volksvertegenwoordigers.

Van idee tot wet:
discussie
in commissie

De Senaat en de Kamer hebben een aantal vaste commissies, elk gespecialiseerd in een eigen thema.

Commissies zijn kleinere groepen van senatoren of kamerleden van verschillende partijen. In een commissie kunnen ze ideeën grondiger uitwerken en aan teksten sleutelen. De commissies vragen vaak het advies van personen en organisaties buiten het parlement die het onderwerp bijzonder goed kennen. Uiteindelijk stemt de commissie: ofwel verwerpt ze de tekst, ofwel keurt ze hem goed (met of zonder wijzigingen). Daarna verhuist de tekst naar de plenaire (=voltallige) vergadering, waarin alle senatoren of alle kamerleden samen vergaderen.

Er is bijvoorbeeld een commissie voor Justitie in de Kamer, voor Institutionele Aangelegenheden in de Senaat,...

Van idee tot wet: bespreking en stemming in plenaire vergadering

**Voor de bijzondere wetten moet twee derde van de senatoren en kamerleden akkoord gaan EN meer dan de helft van de senatoren en kamerleden van elke taalgroep.*

In de grote *plenaire vergaderzaal* van de Senaat vergaderen alle 60 senatoren samen, net zoals de 150 kamerleden dat doen in de grote vergaderzaal van de Kamer. Ze debatteren er over de tekst die uit de commissie komt en stemmen erover. Als meer dan de helft van hen die tekst goedkeurt, is hij *aangenomen**.

Het behandelde onderwerp bepaalt welke weg vanaf hier gevolgd wordt. Voor de allerbelangrijkste wetten (zoals de Grondwet) moeten zowel de Senaat als de Kamer akkoord gaan over dezelfde tekst. Bij onenigheid blijft de tekst heen en weer gaan tussen beide kamers. Voor de andere wetten beslist de Kamer alleen. Soms kan de Senaat wel nog een tekst bespreken die de Kamer al goedkeurde. Bij onenigheid heeft de Kamer het laatste woord.

De vergaderingen en stemmingen in de Senaat en de Kamer zijn openbaar. Je kan ze volgen vanop de tribunes of via internet, of nalezen in de verslagen.

De plenaire vergaderzaal (half rond)
van de Senaat.

Het stembord toont
hoe elk lid stemde.
De uitslag van de stemming
verschijnt meteen boven
het stembord.

Elk parlementslid heeft eigen
stemknopjes: groen voor "ja";
rood voor "neen" en wit voor
"onthouding" (onthouding
betekent: geen mening geven).

De plenaire vergaderzaal (half rond)
van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Ieder spreekt zijn
eigen taal;
alles wordt gelijktijdig
vertaald.

Hier zitten de ministers.
Ministers moeten de vragen
van parlementsleden over
het werk van de regering
beantwoorden.

Van idee tot wet:
bespreking en
stemming in de
plenaire vergadering

Wanneer de Senaat of de Kamer een wetsvoorstel of wetsontwerp behandelt, gebeurt de bespreking telkens eerst in een commissie en nadien in de plenaire vergadering.

De Koning
benoemt en ontslaat de federale
ministers, maar de ministers kunnen
niet werken zonder het vertrouwen
van de kamerleden.

Borstbeelden van de Belgische
koningen en koninginnen
in de groene salon van de Senaat.

Van idee tot wet: bekrachtiging door de Koning en bekendmaking

Koning Leopold I

Na de goedkeuring in het Federaal Parlement gaat de tekst naar de Koning. De Koning *bekrachtigt* de wet met zijn handtekening. Dat kan hij pas doen als minstens één lid van de regering de wet mee ondertekent. Na de bekrachtiging door de Koning verschijnt de wet in het Belgisch Staatsblad. Tien dagen later moet iedereen in België die wet naleven. De regering zorgt in naam van de Koning voor de toepassing van de wet.

De Koning maakt dus deel uit van de *wetgevende macht* (omdat hij de wet ondertekent) én van de *uitvoerende macht* (omdat hij samen met de regering zorgt voor de uitvoering ervan).

De wet niet kennen is geen geldig
excuus bij een overtreding.

De positie van de Koning

België is een *grondwettelijke monarchie*, met een Koning als staats-hoofd. Elke nieuwe Koning legt de eed van trouw aan de Grondwet af, in aanwezigheid van alle senatoren en kamerleden samen.

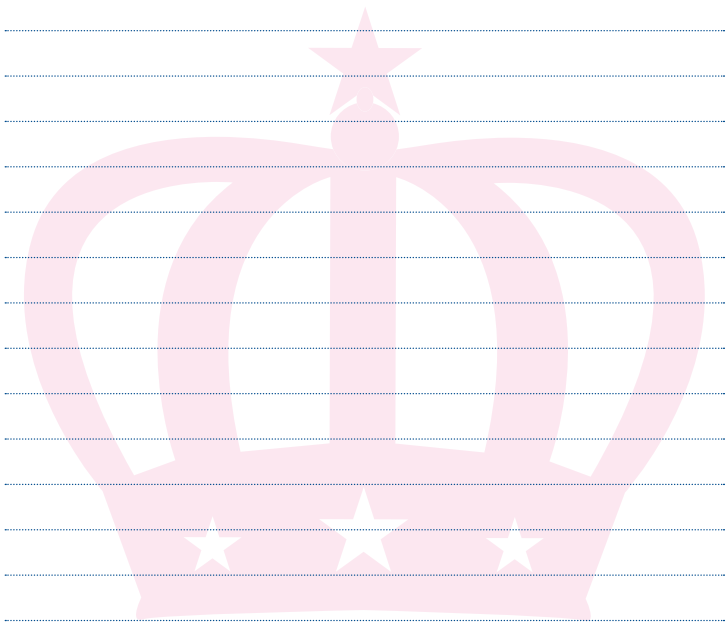
De eerste Koning der Belgen, Leopold I, werd verkozen door de voorloper van het parlement. Het koningschap is erfelijk. Op 21 juli 2013 legde koning Filip de eed af als zevende Koning der Belgen.

De weg van een wet in het kort

- ★ Idee
- ★ Wetsvoorstel van een parlements lid
of wetsontwerp van de regering
- ★ Inoverwegingneming
- ★ Bespreking en stemming in commissie
- ★ Bespreking en stemming in plenaire vergadering
- ★ Bespreking en stemming in commissie en
plenaire vergadering van de andere assemblee (niet altijd)
- ★ Bekrachtiging door de Koning
- ★ Bekendmaking in het Belgisch Staatsblad

Als ik parlamentslid
was, zou ik
deze wet maken:

Dank voor je bezoek

Wil je meer weten ?

Surf naar www.junior.senaat.be
of www.senaat.be

Ken je nog iemand die graag het Federaal Parlement
wil bezoeken? Het kan !

Bel 02 501 73 55 of mail naar bezoek@senate.be